

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inerati: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Odrin — padel!

Odrin — zavzet!

Bliskavo se je raznesla minole dni ta vest po vsem svetu. Stofisoče src je veselo zatrepetal, stotisoče src se je oddahnilo... Odrin v bolgarskih rokah! Raz mošej, ki krijejo grobove turških kalifov, plapolajo ponosno bolgarske zastave in le tuintam naznanja še kak strel iz severnih fortov, da tiči v teh utrdbah še peščica obupanih sovražnikov.

29. oktobra lanskega leta se je pričelo oblegovanje Odrina in z matematično natančnostjo so korakale bolgarske čete od uspeha do uspeha. Korak za korakom, brez hrupa, so zavzemali fort za fortom, dokler se niso dne 24. t. m. odločili za generalni naskok. Že mesec dni ni bilo skoro ničesar slišati izpred Odrina in nemško časopisje je s prikritim veseljem pisarilo o onemoglosti bolgarske oblegovalne armade. In odgovor na to je bilo zavzetje Odrina v torek. Hekatombe hrabrih bolgarskih in srbskih bratov so padle, a ne zaman! Žrtve so imele uspeh in ponosno se razlega širom slovanskega Balkana radostni klic: Odrin je naš!

Po velesilah je bil Odrin določen Bolgariji, bi li ga zavzeli ali ne. A kako popolnoma drugače stališče zavzema danes Bolgarija v mirovnem vprašanju! Kako velikanskega moralnega efekta je to zavzetje! Ne podarjen, izvojevan je bil Odrin, zavzet z oboroženo silo in s pomočjo bratov Srbov. Mnogo so tudi ti s svojimi težkimi oblegovalnimi topovi pripomogli k zmagi.

A največja zasluga gre vsekakor Bolgarom. 7 odstotkov vsega prebivalstva se je udeležilo te vojne, ki se je zaključila tako uspešno pred Odrinom. Štirinpol milijone prebivalstva je štela Bolgarija pred vojno in 300.000 mož je postavila braniteljev. Kje je najti v zgodovini enakega primera, kje enake navdušenosti, kje enake požrtvovalnosti?! Ni to bila vojska, ki slepo posluša povelja, z navdu-

šenjem, v svesti si, da treba donesti podjarmljenim bratom svobodo, je korakal vsak vojak v boj za svete pravice — in prostost in svoboda je zasijala vsem onim, ki so stoletja vzdihovali.

Desetletja so evropske velesile reševale balkansko vprašanje, desetletja so intrigirale, tipale in poizkušale, a ni je bilo velesile, ki bi se bila upala presekat gorjijski voz. In mala Bolgarija je to storila. Brez ozira na intrige, brez ozira na „dobrohotne“ opomine, vzlic temu, da je vedela, da se ji bodo stavile povsodi vse mogoče zapreke, je korakala enkrat si začrtano pot dalje — do končne zmage.

* * *

Mesto Odrin leži ob izlivu Tundže in Adrže v Marico ter obvladuje s svojimi minareti turških mošej krasno in slikovito okolico. Dvatisočletna zgodovina nam pripoveduje o bojih in vojnah, ki so se vršile v sedanjem turškem vilajetu Eđreneh in marsikdo, ki vidi sedanjo umazanost in zemarjenost ne bo vedel, da so tla, na katerih stoji, historična in da so zgradbe, katere vidi, ostanek nekdanje blesteče slave. Uskadama so jo imenovali nekdanj v središče je bila tracijske trgovine. Bizantinski pisatelji pa so jo imenovali Oresteja ter jo smatrali za mesto grških šeg in grške kulture. In daleč se je razprostiral eksport svilnatih tkanin in dišečih olj.

A vedno so bila tla okrog Odrina nasičena s krvjo. Goti, Avari, Bolgari, Grki in križarska vojna Friderika Barbarose se je vojskovala pod odrinskim zidovjem.

V drugi polovici XIV. stoletja je bil Odrin pod sultanom Muradom I. celo sedež turškega kalifata. Bojni grom je pretresal nešteto krat krasne odrinske livade, na katerih raste izborna trta. Ob reki Marici je zmagal l. 313. Licinij nad Maksimom.

Šestdeset let kasneje l. 373. so pobili Grki vojsko rimskega cesarja Valenta. Valens sam in vsi vojskovodje so padli v tem boju. Poznejših napadov Avarov se je Odrin sicer ubranil, a v X. stoletju so ga Bolgari zavzeli. Tudi za časa križarskih vojsk je mesto mnogo trpelo. Ko je cesar Friderik Barbarosa, ki je imel nek prepir z grškimi četami, zvedel, da so v odrinskem samostanu Grki umorili nekega Nemca, je prišel pred mesto s 10.000 možmi, je zavzel, sežgal samostan ter strahovito kaznoval Grke. In še drugokrat je prišel pred Odrin v l. 1189., ga zavzel ter prisilil prebivalstvo, da je dalo prezimovišče njegovim 30.000 mož broječi vojski.

S sultanom Muradom I. se prične nov odstavek v zgodovini Odrina. S svojimi janičarji je zavzel po vrsti Sofijo, Kastorejo, Belgrad in Krojo in postal je strah cele Evrope. Odrin je padel l. 1363. v njegove roke in je bil na ta način skoro 100 let pred Carigradom prestolnica turškega sultana. Šele l. 1453. je postal Carigrad sedež kalifata in od takrat se pričanja tudi gospodarsko oslabiljenje Odrina.

A tudi sedaj je bil še Odrin središče bojev. Leta 1829. je prišel pred mesto ruski general Diebič. Turški poveljenik Halil paša se ni upal braniti ter je ponudil kapitulacijo. Ker se niso mogli v nekaterih točkah zediniti, je odredil ruski general naskok in Turki so bežali, kar so jih nosile noge. V nato sledečem odrinskem miru je dobila Rusija otoke pri izlivu Donave v Crno morje in nekaj pokrajin Male Azije. Dalje je dovolila Turška, prisiljena po londonski konferenci, neodvisnost Grški in podunavske kneževine Srbska, Moldava in Valahija so dobile pravico, izvoliti si krščanske „Gospodare“ pod turško patronanco. Dalje je morala plačati ruskim trgovcem 1½ milijona cekinov in kot vojno odškodnino 10 milijonov cekinov. Tudi v rusko-turški vojski so Turki zapustili Odrin. Dne 20. januarja l. 1878. je dospel pred zidovje ruski general Strukov in po dveh dneh je bil že tudi v mestu. Od tega časa je do-

PODLISTEK.

K. Domorázek-Mráz:

Pomladne moči.

K sokolski akademiji dne 6. malega travna 1913.

27. prosinca 1862. je velepomemben dan za slovansko Sokolstvo: rojstveni dan je to materinskega društva Sokola Pražkega, čegar l. občni zbor se je vršil dne 16. svečana istega leta. Zaporedoma so se vršila posvetovanja, seje in članski sestanki, kako bi se društvo najbolj uredilo, kako bi se določilo razmerje med članstvom. — Prvi teh sestankov se je vršil dne 27. sušca v Strelnici Strelnega otoka in sicer na prizadevanje J. Fügnerja (v knjigi želj praškega Sokola z 10. sušca 1862.) in na predlog dr. M. Tyrša je bil sklican na oni večer prvi bratski sestaneček mladega društva. Bilo je to nedolgo po tretjem občnem zboru (dne 2. sušca 1862. ob 10. uri dopoldne v Malypetrovi telovadnici pod predsedstvom dr. Tyrša), na katerem se je razpravljalo o pravilih in o usodi društvenega imetja v slučaju razdruženja društva; temu občnemu zboru veljajo prve besede v tem prizoru. Na tem spominskem sestanku je govoril dr. Eda Gregr navdušeno o društvenem namenu: vzgajati domovini in narodu junaške in svobodomiselnosti, o enakosti in bratstvu vseh njegovih članov in ob tej priliki so se člani prvokrat med sabo tikali v dokaz odkritosrčnega pojmovanja in zvesto varo-

vanega bratstva. Tam so se tudi prvokrat pojavili nekateri člani v rdečih (garibaldijanskih) srajcah, med njimi Fügner in Gregr sama; vsem udeležencem pa je razdajal Fügner v spomin svilene rdeče kokarde z belim kovinastim S v sredi.

Sokolska misel vzrašča iz neznatnih početkov: Iz telovadnega, proti utrakvističnemu naperjenega društva se rodi pod uplivom imenitnih delavcev združenje kulturnega pomena, korporacija, ki smatra poslanstvo za razvoj naroda za najvišji cilj. V tem ravno naraščajočemu zarodu se bode stekala vsa zdrava moč naroda, vsi življenjetvorni soki njegove mogočnosti; ta cilj mu določa dr. Tyrš, povdarjajoč bratstvo, spojenje fizičnih in duševnih moči posameznikov, moči vseh združenih v nepremagljivi četi.

Scena „Pomladne moči“ nam podaja živo sliko odkritosrčnega bratstva in pojmovanega tikanja. Vrši se v manjši sobi poleg dvorane na Strelnici, sporedno z navedenim prvim sestankom. Podajamo jo našim bratom članom zato, ker ni v naših vrstah še do danes pravega pojmovanja medsebojnega bratstva in s tem tikanja.

„Bratski „ti“ Vas vse, bratje, pozdravlja! Toda premalo bi bilo, ako bi Vas pozdravljala samo beseda! V nji govori k Vam odkritosrčnost, priljudnost, pozdravlja vsakega človeka dostojna enakost! O, da bi ta misel, to mišljenje prevzelo vsakega, ki vstopi v naš članski krog!“ — „Bodi brat temu, kdor je po društvenem poslovniku v to

poklican! Ako zahtevaš vljudnost, bodi sam vljuden! Ako zahtevaš pokorščine, bodi sam pokoren! Zahtevaš-li bratstva, bodi sam bratski! Ne išči časti v nasprotnem početju!“ — „Enakosti ne išči v tem in ne razumi tako, da se ne brigaš, kar do tičnik, ki je določen za to, v mejah društvenih pravil zahteva od tebe — razumi jo tako, da so pred društvenimi poslovniki vsi enaki in da se mora vsak obnašati tako, kakor to zahtevajo društvena pravila. Priznal si jih že s tem, da si pristopil k društvu in zato — ako si mož, bodi mož-beseda!“

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

Gospa Srečka se je pritoževala, da se Slovence, bivajoče v Egiptu, prekruto presojuje, češ, da so vse prostitutke. Jezila se je nad „Sl. Narodom“, ki je poročal dopise v tem smislu. Res je, da se jih — zapuščenih, osamljenih in daleč od domovine — mnogo izgubi, res je pa tudi, da se jih mnogo poštenih ohrani in tudi pomoži. Zasluzek po 60—100 K mesečno ni nič nenavadnega in pri tem opravljajo nižja dela izključno domačinke.

Razgovor je prešel na egiptovske šege in navade, zlasti na običaje med domačini in druge tamošnje razmere. Tamošnji Arabci so se nekako čisto poveuropejili; razumejo po 3—4 jezike, so proti

bila Bulgarija avtonomija in Črna gora, Srbska in Rumunska so postale neodvisne.

Tako se je počasi uničevala turška moč, ki je bila v srednjem veku na svojem vrhuncu. In Odrin je mesto, ki je nekaj spomenik propadajoče turške moči in slave. Kar spominja na to so kvečjemu še turške mošeje, v katerih spavajo mogočni sutani svoje zadnje spanje.

* * *

Bolgarska oblegovalna armada je štela ob začetku obleganja kakih 60.000 do 70.000 mož. Obstajala je iz dveh divizij prvega razreda, ene rezervne divizije in ene popolne brigade. Tej armadi sta se pridružili po zmagoviti bitki pri Kumanovem še dve srbski diviziji s težkimi oblegovalnimi topovi. Vrhovni poveljnik je general Ivanov. Branil pa je Odrin 14. turški armadni zbor, kojemu je poveljeval najboljši turški strateg Šikri-paša, ki si je tudi iz prebivalstva samega ustvaril nekako vojsko. Vsega skupaj je imel kakih 50 do 60 tisoč vojakov.

V začetku so Bolgari koncentrirali svojo moč na zapadno stran Odrina in zavzeli so desni breg Marice. A dasiravno Odrin ni utrdba v sedanjem modernem pomenu besede, so Bolgari le počasi napredovali v obleganju. Ko sta pozneje prišli dve srbski diviziji na pomoč, so Bolgari prepustili zapadno stran Srbom, sami pa so se oprli na breg Tundže na vzhodni strani ter obdali Odrin na ta način s polkrogom. Očividno je, da so vedeli, da so sektorji kakor tudi mesto samo na vzhodni strani slabiji in generalni naskok dne 24. t. m. se je pričel od te strani. Markirali so se napadi na druge sektorje ter se je na ta način prikrikl glavni namen in cilj.

Mesece je trajalo to brezhrupno delo. Korak za korakom so se prikopali bolgarski vojaki v neposredno bližino glavnih utrd, dokler končno ni bilo vse pripravljeno za zadnji naskok. Dočim se je doslej armada bližala takorekoč pod zemljo, so se temu prodiranju hipoma stavile meje: žične ograje. A to ni zaviralo Bolgarov. Stotine jih je padlo pri odstranjevanju teh žic, a z nepremagljivo silo so hiteli naprej. In pojavila se je druga ovira: vse ozemlje krog trdnjave je bilo podminirano. Pomagali so si na ta način, da so gnali pred seboj živino. Tako so po krvavem potu dospeli pred 11 m visoke utrdb. Uporabljajoč lestve, fašine, drogove in luknje v zidovju, ki so jih že prej napravile srbske in bolgarske kroglje, so preplezali tudi te ovire in pričel se je boj moža proti možu. Puškina kopita in bajoneti so delali nadaljno pot. Sektor za sektorjem je padel in neustavljajoč se, je hitela združena armada naprej. V divjem begu so se Turki umaknili v mesto samo, a Srbi in Bolgari so jim bili tik za petami, tako da so skupno prestopili prag Odrina. Vse turške topove, ki so jih našli v utrdbah, so obrnili in s turškimi topovi so obstreljevali sovražnika.

V tem trenutku je začelo v mestu goreti. Šikri-paša je držal besedo, da izroči nevernikom le razvaline. Pognal je v zrak vse manjše utrdb, vojašnice in smodnišnice. Ogenj se je širil z neznanost hitrostjo in med tem je divjal poulični boj naprej, dokler se niso Turki udali ali zasedli še nekaj severnih utrd. — Odrin je bil zavzet.

Prvi je prikoral Šipka-pešpolk v mesto. Za njim se je uvrstil jamboljski in rodopski, za temi kavalerija in artilerija. Godba je zasvirala, zvonovi so peli in bratski objem je združil doslej podjarmljene brate in zmagovalce. Ob 2. uri popoldne

se je udal tudi hrabri turški branitelj Odrina Šikri-paša in 21 strelav iz topov je naznanjalo, da je Odrin zavzet. Zmagovalec general Ivanov je takoj vse potrebno ukrenil glede varnosti mesta ter brzojavno poročal o zmagi v Sofijo.

Važne posledice bo imel ta velikanski uspeh združene bolgarsko-srbske armade za nadaljevanje vojske. Vsled padca Odrina razpolaga bolgarska vojska s 70.000 možmi, ki jih bo uporabljala lahko pri Čataldži, da tudi tam premaga ljutega sovraga.

Tako se je zaključil predzadnji akt velike balkanske tragedije s popolnim uspehom združenih balkanskih držav. S krvjo je bila zvarjena balkanska zveza in to je vez, ki drži in bo držala v zlic vsem intrigam trozveze. In iz razvalin razstreljenega Odrina bo vzcvetela nova kultura in vzrasla nova moč Jugoslovanstva. Vse te krasne zmage so si izvojevali balkanski narodi sami in nikakega varuha ne potrebujejo več. Sami so si začrtali pot, po kateri so in bodo zmagovito korakali v boljšo bodočnost.

POLITIČNI PREGLED.

Odrin padel.

Po večdnevni krvavi bojih je padel Odrin dne 26. t. m. zjutraj. Ob 2. uri popoldne istega dne se je udal poveljnik trdnjave Šikri-paša ter izročil bolgarskemu poveljniku Ivanovu svojo sabljo, ki jo je pa dobil v znak svojega izvanrednega junaštva od bolgarskega carja Ferdinanda nazaj. Število ujetnikov še ni določeno, vendar se pa poroča, da so vjeli Bolgari 51.000 mož, med katerimi se baje nahaja 17 paš in turški prestolonaslednik. Časopisje se peča predvsem z vprašanjem, ali ima naskok na trdnjavo za nadaljni razvoj dogodkov sploh kak pomen, ker bi pripadla po sklepu velesil itak trdnjava brez boja bolgarski državi. Nemško časopisje se seveda kar cedi humanitete (človekoljubnosti) ter meni, da je storila vojaška uprava s splošnim navalom velik greh nad bolgarskim narodom. Že to je sumljivo in nam priča, da se skriva pod jadikovanjem za slovanskimi junaki grda neodkritosrčnost. V resnici bi Nemci najraje videli, da bi izginil z Balkana zadnji Slovan, da bi tekla reka nemškega prodiranja neovirano proti vzhodu. Toda slavne zmage Bolgarov so mogočen jez proti temu prodiranju, z zmago nad odrinsko trdnjavo je ta junaški narod dokazal, da ima silo, pa tudi voljo ustanoviti mogočno slovansko državo, ki bo za vedno zaprla pot nemškemu samopašnim željam.

Imela bo pa zmaga nad Odrinom tudi neposredne posledice. S tem je prostih okoli 70.000 mož in več sto težkih topov, ki jih lahko uporabljajo Bolgari pri Čataldži, proti Romuniji ali pa na kaki drugi strani. Obenem je prosta železnica od Odrina do Čataldže, medtem ko so Bolgari prevažali vojne potrebščine na vozovih, v katere so bili uprežni voli. Važne so zlasti politične posledice. Padeč Odrin, ki kaže, da je Turčija na koncu, bode pospešil mirovna pogajanja Bolgarom in ostalim zaveznikom bo pa vlil pri pogajanjih odločno samozavest, katerega čuta nima berač, ki sprejme miloščino iz bolj ali manj mogočne roke.

Slovani spremljajo bolgarsko zmagoslovje z navdušenim občudovanjem v kipečih prsih. Mogočno odmeva zmaga v Sofiji, in Belgradu in na Cetinju oznanjajo padeč trdnjave zvonovi po cerkvah, v ruski dumi je odmevalo navdušenje iz ruske

hrvaških mornarjev službo Rusiji. Niso sprejeli nikogar. Ej, morda bi bila rusko-japonska vojska v nasprotnem slučaju drugače izpadla!

Slovanski pogovor je privabil nekaj poslušalcev. Ruski dijak stoji poleg in poslušava verno. Panimaju! In prvi častnik ga nagovori v materinščini. Kam? Bolnega brata spremlja v ruski sanatorij v Helouan pod Kajiro. Dežela faraonov, veliko upov bazira na tebi!

Naslednji dan je dolgočasen. Od daleč vidiš puste pečine in otožno obrežje Krete, otok, ki ga je le volja velesil — signatarnih močij — s svojim brodovjem krotila za Turčijo, dokler ni letošnja zmaga balkanskih narodov provzročila silovit konec trilega „status quo“.

Danes se že vije grška zastava na bivšem Minosovem kraljestvu in Turek — Minotaurus — je za vedno iz svojega brloga izgnan.

Mojih dam danes ni na spregled. Itak rahle živce je neprestano gibanje ladije še bolj razburilo. Celo Elvirica, ki se je vrlo držala, je danes bolna. Kavalir — podkapetan — jima je poslal ladijskega zdravnika, ki ni konstatiral hujšega, nego ponoven napad morske bolezni — tem neprijetnejši ob živčni slabosti.

Ni mi kazalo drugega, nego zabavati se s čitanjem. Preštudiral sem v naglici glavne stvari v „Baedekerju“, važne vsaj za prve dni mojega

in bolgarske himne, ki so jo prepevali poslanci, po čeških mestih oznanjajo slovansko zmago zastave in razsvetljene ulice. Mi Slovenci, ki vedno živimo v izjemnih razmerah, tega ne moremo storiti, toda naša čustva so tem gorkejša, ker morajo ostati pritajena. Tudi nam odpira nova zmaga pogled v boljšo bodočnost.

Boji pri Čataldži.

V istem času, ko so naskokovali bolgarski in srbski voji z vso ljutostjo odrinske utrdb, so se vršili tudi pred Čataldžo hudi boji. Bolgari so potisnili Turke na celi črti nazaj, dasiravno je vlada poslala v boj tudi one čete, ki jih je imela pred Carigradom v svojo obrambo. Nekatera poročila celo trdijo, da so bolgarske čete že zavzele pri Čataldži zunanje in nekatere notranje utrdb. Zdi se, da nameravajo Bolgari prodreti črto pri Čataldži in korakati v Carigrad. V tem smislu se je izjavil bolgarski poslanik v Parizu, dr. Stančev.

Avstrijski spor s Črnogoro.

Pod Avstrijskim pritiskom je sklenila v Londonu konferenca veleposlanikov, da pozove Črnogoro, da dovoli prebivalstvu, ki se ne vojskuje, prosti odhod iz mesta Skadra. Črnogora se je temu udala. Toda ta korak ni imel uspeha, ker je turški poveljnik Esad paša odklonil to zahtevo, češ, da nima za to dovoljenja od svoje vlade. Ker preti nevarnost, da začno Črnogorci po preteku 50 ur, ki so določene civilnemu prebivalstvu za odhod, znova obstreljevati mesto, so velevlasti znova posredovale v Belgradu in Cetinju. Velesile zahtevajo, da Srbi nehajo pošiljati nove čete pred Skader in da odpokličejo svoje čete izpred Skadra. Črnogorci pa morajo ustaviti obstreljevanje Skadra, ker so velesile odločile, da pripade Skader na vsak način bodoči Albaniji. Bo-li imel ta korak uspeh, pokaže bodočnost. Srbski krog se bodo baje uklonili zahtevi velesil. Ne tako pa črnogorski kralj Nikita, ki je izjavil poročevalcu nekega ruskega lista, da vztraja pri svojih opravičenih zahtevah in da se glede Skadra ne ukloni niti skupni zahtevi Evrope.

Volitve v goriški deželni zbor.

Politične stranke na Goriškem se pripravljajo na nove deželnozbornske volitve, ki bodo zanimive zlasti zaradi tega, ker odločijo, kdo da zasede po umrlem Pajerju stolček deželnega glavarja. Kandidatov za to mesto ne manjka. Izmed slovenskih klerikalcev pride v poštev zlasti dr. Gregorčič, pa tudi Fon in Stepančič. Laški liberalci pa zahtevajo sklicujoč se na posestno stanje, Laha na glavarski stolec. Imenujejo se: dr. Pettarina, ki ga je priporočil že bivši glavar Pajer, dr. Prnausig in dr. Marani. Laški klerikalci žele imeti Faiduttija ali Bugatta. Kdo da končno postane goriški deželni glavar, to odloči bodoča zveza političnih strank v deželnem zboru. Do zdaj so bili slovenski klerikalci zvezani z laškimi liberalci. Laški klerikalci se zdaj na vso moč trudijo, da razbijejo to precej nenaravno zvezo in da sami stopijo na mesto laških liberalcev. V tem stremljenju jih podpira knezoškoof dr. Sedej, da se ustvari v goriškem deželnem zboru klerikalna večina.

Tirolski namestnik

pl. Spiegelfeld je odstopil. Za naslednika mu je imenoval cesar grofa Miroslava Toggenburga.

Hrvatske razmere.

V Cuvajevi stranki je nastala huda kriza. Bivši poslanec Nikolić je namreč sklenil z nekaterimi

Evropejcem prijazni in mešani zakoni niso nič ne navadnega. Sovraštvo, ki je svoječasno bilo nasproti tujcem zelo veliko, je izginilo — vzrok pa je — sveta-vladar. Arabec „ljubi“ belca, ker mu nosi denar. Med takimi razgovori pa je hitro mineval čas. Pridružili so se nam še drugi potniki. Zlasti zanimiv je bil mlad sirski trgovec, lep orientalski tip. Ženo pelje nazaj v Egipt k starišem; poročil se je po jutrovski šegi, ne da bi se bil dobro z ženo seznanil. Takoj po poroki je pa s strahom zapazil, da ima žena silovito padavico, tako, da je čisto duševno apatična in telesno brez vsake sile. Obiskal je vse zdravnike, poskusil vsa zdravila in zdaj jo pelje brez upa nazaj v domovino, da se morda v sanatoriju še pozdravi, — po 7 mesecih zakona še devico! Tragičen roman!

Pri večerji naletim na drugega podkapetana. Stisneva si roki in si čestitava; ne govoriva zakaj, veselo lice in navdušenost, ki seva iz očesa, govori jasno o velikem slovanskem dogodku.

Podkapetan je izvrstne volje. Po večerji sedim skupaj, ožja jugoslovanska družba. Fantazija nas vodi spremljana po podkapetanovem govoru v bajne kraje Indije in Kitajskega, v rožno mesto Tokijsko med vedno se smejoče gejši, sladke, drobne igračke in vendar brezčustvena bitja.

Star morskí volk je gospod prvi častnik. Pred bitko pri Tsušimi je ponudil on in mnogo srbo-

egiptovskega bivanja, pregledal tudi najnavadnejše besede v priloženem arabskem slovarčku in pričakoval toliko zaželjenega drugega dne, ko se izkrcamo v Aleksandriji. Večinoma sem pa posedal in dremal na medkrovju na naslonjači, ki sem si jo aboniral za 3 K.

Zadnji dan je bilo živahno. Vsak zbira svojo prtljago, stewardi so še uljudnejši nego sicer, danes je pač dan napitnine. Zbrani smo vsi, bolni in zdravi, kosilo je hitro odpravljeno, potem pa zopet na vzvišen prostor, da zagledamo črni del sveta.

Več ladij, ribiškkih čolnov in množina galebov, ki obletujejo našo ladijo naznanjajo, da se bližamo kopnini. Aleksandrije vendar ni videti preje, dokler ne trči ladija takorekoč z nosom vanjo. Malo pomalo zavija ladija v luko, bele hiše se dvigajo ob pristanu, malo vzvišen pa dominira nad mestom kastel Fort Napoleon, ob pomolu pa nas pozdravljajo palme. Pozdravljene, prvokrat v življenju oznanjevalke toplega juga.

V luki pa hrumi življenje. Že vozijo nasproti čolni z egiptovskimi zastavami in brez njih. Rjavi obrazi in črna lica se nam reže nasproti, nas pozdravljajo, vabijo v svoje čolne — in pri tem grozovito vpitje, slikovite noše. Da, to je orijent! Vživam ga z očmi, ušesi, ustmi, ves!

Pred izkrcavanjem se nam še nudi zanimiv prizor. Že prejšnji dan nam je povedal ljubeznjivi

svojimi somišljeniki odposlati na kralja spomenico, v kateri prosi, da se ohrani na Hrvatskem komisarijat. Drugi člani hrvatske vladne stranke pa so kljub svojemu vladinostvu protestirali proti Nikoličevemu koraku, ki je protustaven. Zagrozili so celo, da izstopijo iz vladne stranke, če se v resnici to zgodi. Predno se sestane ogrska zbornica, bodo imeli vladni hrvaški delegati sejo, kjer bodo protestirali proti Nikoličevemu stališču.

Francija.

Kakor poročajo listi, bode ministrski predsednik sporazumno z vsemi ministri sporočil vojnemu odseku poslanske zbornice, da pridrži vojni ministru letnik 1910 še tretje leto pod orožjem. S tem hoče ministrstvo francosko javnost prepričati, da je triletna vojaška služba neobhodno potrebna.

Narodno-gospodarstvo.

Živinoreja.

V Kranjskem političnem okraju so se koncem leta 1912. nahajale sledeče koristne domače živali: 22 zrebcev, 1428 kobil, 1255 skoplencev, 191 zrbet, 331 bikov, 12.565 krav, 6644 volov, 5129 telic, 3271 telet, 10.355 prešičev, 2088 ovac, 456 koz, 3 mule in 1633 psov.

Poginilo je tekom leta skupaj 245 živalij, med temi se je v sili zaklalo 86 govedij, druge pa so poginile vsled različnih boleznij, 9 pa jih je ubila strela.

Prešičja kuga se je pojavila med letom v občinah: Smednik, Naklo, Selce in Trata. Na kugi je zbolelo skupno 26 prašičev, od katerih je polovica ozdravela, druga polovica pa poginila. Rudečica pri prešičih se je pojavila v občinah: Stara Loka, Smednik, Predvor, Križe, Hrastje, Kranj, Naklo, Tržič, Predoslje in Senčur. Zbolelo je na rudečici 40 prešičev, od katerih je poginilo 27.

Zaklalo se je tekom leta: 103 bik, 1308 volov, 917 krav, 455 telic, 4594 telet, 806 ovac, 9157 prešičev in 355 kozličkov.

V druge kraje oziroma dežele se je izvozilo 10 goved, 2402 teleta, 30 jagnet, 3385 prešičev, 166.273 kg govejega, 20 kg telečjega in 47.275 kg svinjskega mesa, 3978 kg slanine, 13.673 kg masti, 857 govejih in 9709 svinjskih kož.

Jetika (tuberkuloza) se je dognala v kranjski mestni klavnici pri 1127 živalih in sicer pri 9 bikih, 396 volih, 54 kravah, 56 telicah in 612 teletih; v škofjeloški mestni klavnici pa pri 3070 živalih in sicer pri 62 bikih, 532 volih, 232 kravah, 34 telicah in 2210 teletih.

Živinskih sejmov je bilo 68 in sicer v Škofji Loki 8, Kranju 52, Poljanah 2, Selcih 2 in Cerkljah 4. Na sejme se je prignalo v Kranju: 6868 goved, 417 telet, 88 ovac, 14 koz, 7084 prešičev, 981 bosenskih goved, 588 hrvatskih buš, 201 hrvatskih ovac in 284 koz; v Škofji Loki: 345 goved, 32 telet, 557 prešičev, 53 koz in 92 buš; v Poljanah: 77 goved, 9 telet, 16 ovac, 1 koza in 29 buš; v Selcih: 96 goved in 12 telet; v Cerkljah: 416 goved, 37 telet, 121 ovac in 472 prešičev.

Na tedenski semenj v Kranju, dne 26. marca 1913 se je prignalo: 80 glav domače goved, — glav bosanske goved, — glav hrvaške goved, 3 telet, 11 prešičev. — Od prignane živine je bilo za mesarja: 40 glav domače goved, — glav bosanske goved, 11 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 90 v za pitane vole, 84—86 v za srednje pi-

podkapetan, da se vozi z nami incognito tudi egiptovski kedive (podkralj) Abbas Hilmi II. Kakor se je govorilo, se je vračal iz Carigrada posredovati za svojega sorodnika princa Aziza, ki je kot konjeniški general baje zakrivil turški poraz pri Lozengradu.

Več motornih čolnov obkrožuje naš parnik. Vsi slavnostno opravljeni z egiptovskim barjakom rdeče barve s polumesecem in zvezdo. Dostojanstveniki mu gredo v ladijo nasproti, nakar se prikaže na mostičku nazovivladar v spremstvu svojega zdravnika in nekaj dvornikov. Mož, precej rejen, srednjih let, opravljen v salonsko obleko in fesom na glavi. Vstopi na svoj motornik in se brez hrupa in slavlja odpelje na obrežje.

Tačas pa ladijo napolni cela gruča dragomanov — vodnikov — posredovalcev in nabiralcev za razne hotele. Večinoma imajo imena že na prsih nabita, kljub temu pa kriče, kakor da imajo same gluhce pred saboj. Najboljše je kar tiho ostati, dokler ne pride posredovalec za tisti hotel, kjer hočeš prebivati. Po Baedekerju in nasvetu ljubeznjivih rojakinj sem si izbral hotel Bounard na Rue Champollion in se obrnil na dotičnega dragomana. Ta je takoj pozval še nekega podrejenega domačina, mu mene izročil in po ladijinem mostičku sem stopil na afriška tla.

Dalje.

tane vole, 78—80 v za nič pitane vole, — v za bosansko (hrvaško) goved, K 1— za teleta, K 1'22 za prešiče pitane, — za prešiče za rejo.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 26. marca 1913:

Pšenica	100 kg	K	23.—
Rž	" "	"	22.—
Ječmen	" "	"	20.—
Oves	" "	"	21.—
Koruza stara	" "	"	21:80
Koruza nova	" "	"	18:50
Ajda	" "	"	24.—
Proso	" "	"	21.—
Deteljno seme	" "	"	170:180
Fižol ribničan	" "	"	27.—
Fižol koks	" "	"	30.—
Grah	" "	"	48.—
Leča	" "	"	48.—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	6:50
Mleko 1 l	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3:50
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1:80
Govedina II.	1 "	"	1:72
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletna II.	1 "	"	1:80
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1:80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2:20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1:70
Jajca 7 kom.	"	"	—40

DOPISI.

Iz Križev pri Tržiču.

Rekord je dosegel „Gorenjčev“ dopisnik pretečeni teden s svojim dopisom. Saj je dopis res kratek ali vendar je v njem nagromadenih toliko budalosti, da se skoraj ne izplača odgovarjati. Ali umestno se nam zdi, vsaj malo posvetiti v veliko zmešnjavo, ki vlada v dopisnikovi maziljeni glavi. Piše: „Volitev se je zavlekla vsled nepravilnosti predpripjav, katerih nočem naštevati.“ Kakšne so bile te nepravilnosti? Dopisnik niti sam ne bi mogel odgovoriti na to, da si je baš on zavlačeval volitev občinskega odbora več nego eno leto. On je bil nepravilnost. Najprej je izreklamiral iz volilnega imenika toliko volicev, da je padlo število upravičencev pod 600. Ali 18 podrepanikov vladati mu je bilo premalo, zato se je moralo število volilcev dvigniti zopet nad 600. Kje dobiti volilcev, da bi ne bili nevarni? Reklamiral je enostavno v volilni imenik toliko mrtvecev, da je dosegel potrebno število, in seveda mu je pomagala pri tej nepravilnosti državna oblast. Da se je to poedinim pametnim možem zdelo nepravilno in da so se pritoževali proti taki farovski nasilnosti, dopisnik hudo zameri in izliva že dalje časa cele golide svojega žolča na nekaj najtrenejših mož cele občine. Dalje pogreva zastarelo godljo z ukradenim komatom. Če je ta jed dopisniku najljubša — svobodno mu — privoščimo mu jo.

Pač pa je treba, da se ozremo na novozvoljeni občinski svet. Županom je izvoljen stari upan Janez Fajfar, vkljub temu, da se je sam opetovano izrazil, da čim bo izvoljen novi občinski odbor, odloži župansko čast. No, mi poznano lisjaka Kovača in mu tudi verjeli nismo. Seveda, majal se mu je močno stolec županski, in če bi ga mu bil župnik res izpodmaknil, bilo bi to najboljše opravičilo. Ponosen pa naj ne bo nič preveč na svojo čast. V prejšnji občinski perijodi je bil izvoljen županom od mož, danes pa je župan po milosti župnika in njegovih kuharic. Kakšno pa je mnenje o njem, zadostuje, če mu povemo, da se je izrazila žena — volilka, ko je izvedela, kdo je izvoljen županom: „Pri nas župane po denarju delajo.“ To se pravi, samo da ima denar in slamo v glavi, da zna župniku prikimati, pa je dober župan.

Prvim svetovalcem je izvoljen Josip Rozman p. d. Mahav, ki zna jedva namalati svoje ime. Torej stari dolgoletni podžupan Jos. Ahačič je odletel, dasiravno je tudi on pristaš klerikalne vere. Po vzrokih te zapostavitve nočemo preiskovati. Ali čudno se nam pa vendar zdi, da vrže župnik tako izkušnega moža iz odbora svetovalcev, na ljubo popolnoma neukemu mlademu človeku. V službi za korist občine je osivel ta mož, a sedaj ima v zahvalo to, da ga vrže župnik kratkomalo med staro železo.

Tudi Josip Štuler iz Dupelj je odšel praznih rok, dasi je bilo obljubljeno tudi njemu svetovalsko mesto. Vemo, da mu je težko, ali pomagati mu ne moremo; kar si je zakuhal sam, naj tudi sam poseblje. Sploh pa mislimo, da bo Dupljance po malem še začela boleti glava, da so se uđinjali našemu Zabukovcu. Zakaj so v občinskem odboru? Še sedaj so osamljeni, kakor se je pokazalo pri volitvi župana in starešinstva, a nasprotno bo kmalu še bolj naraslo. Bolje bi bilo,

da se volitve sploh udeležili niso, saj ni Zabukovec že dva dni prej obdeloval svojih podrepanikov zastoj.

Kako se obnašajo naši vzor-katoličani? Zabukovec ima navado, da jako rad očita naprednim kmetom pijančevanje. Lelele bi, da bi videl na poslednji praznik dva svojih najpristnejših in najvernejših pristašev, kako sta se v neki tukajšnji gostilni oba skrivnostno sladko ginjena objemala in poljubovala. Trebalo je samo še, da bi se bila pripeljala do gostilne v kočiji in s konjem, napreženim v komat in jermenje rajnkega župnika Porente. Potem bi šele lahko navdušeno prepevala ono krasno narodno pesmico: „Tam na hribčku mala kučka sta—latititi, tatata...“

Jeseniške novice.

Prevelika cerkev. Kolikor stotin prebivalcev ima jeseniška župnija nad osem sto, je samih otrok. In vendar je majhna naša cerkva še mnogo prevelika. Tako je tarnal o Veliki noči na prižnici župnik Skubic. Torej je vendar enkrat prišel do izpoznanja, da se ljudstvo čim dalje bolj odteguje cerkvi in sicer prav po vzgledu kranjske duhovščine, ki je pozabila na krščanski nauk in verske resnice ter uvedla mesto božje besede politiko v cerkev. Naj bo uverjen, da se mu bo, ako bo še dalje vtikal svoj nos v vse mogoče odbore in korporacije, še to izneverilo kar ima. Da bi ga prazna cerkev pripeljala do drugih sklepov, na to ni misliti ker je, kako sploh vsa kranjska duhovščina, pozabil, da je Kristus dejal: Moje kraljestvo ni od tega sveta.

Tudi Velikonočna procesija našemu župniku ni bila po volji. Bilo je vse preveč radovednežev in le malo spremljevalcev. Tudi znamenje časa, ki da misliti! Kdo bo pa še delal danes štafažo politikujoči duhovščini, Marijinim devicam in raznim figamozakarjem, ki menjajo svoje prepričanje kakor april vreme. Kdor ni posebno duševno omenjen, se gotovo ne pridruži taki procesiji, ki se nabere skupaj iz najrazličnejših koristarjev, samo pobožnih kristjanov iščeš zamanj.

Vogljje. Pretekli teden smo imeli v naši vasi stavbeni ogled, ki je občanom prinesel mnogo zabave in smeha. Posestnik M. namerava sezidati uzorne svinjake na mestu, kjer so sedaj stali stari leseni svinjaki, katere je pred kratkim časom podrl. Novi napravi pa se z vsemi silami upira ljubeznjivi sosed S., ki ne bo imel vsled nove stavbe niti vinarja škode, nasprotno, nova stavba mu bode le v korist, kajti stari svinjaki so bili naslonjeni na njegov zid in se je gnojnica iztekala naravnost za njegov zid. Nova stavba na naj bi bila po načrtu oddaljena 2 m od sosedovega zidu. Nevoščljivost pa ljubeznjivemu sosedu vendar ne da miru, lazi od Poncija do Pilata, da bi preprečil stavbo na vsak način in konečno vendar najde nekega zidarja Z. iz Kranja, ki je prišel k stavbenemu ogledu kakor rjoveč lev, ki ne pozna nobene olike in nobenih postav. Mogočno je prezrl stavbeno komisijo ter oblastno izjavil, da tu nima nihče drugi pravice govoriti, kakor on kot strokovnjak. Kratko je izjavil, da stavbo prepove, in če občina ni s tem zadovoljna, se lahko pritoži na deželni odbor. — Svojo prepoved pa je tudi ponovil na ponižno pripombo občinskega tajnika, da je vendar županstvo stavbena oblast in ima le stavbena komisija odločevati, on pa kot „strokovnjak“ lahko pove svoje mnenje. — Ko pa je videl „rjoveč lev“, da se za njegovo prepoved nihče ne zmeni, postal je krotek, in iz rjovečega leva je postal ponižno jagnje, ki je potem zobalo iz roke. — Temu strokovnjaku svetujemo, da se obnaša prihodnjič pametneje, ker se mu sicer lahko pripeti, da ga stavbena komisija vrže na cesto, kar bi se moralo zgoditi že pri tej obravnavi.

Iz Cerklj. Prvi mesec letošnjega leta je prinesel neki ljubljanski list dopis iz Cerklj v zadevi novih imen tamošnjih gostilničarjev. Ker imamo sedaj domači list „Sava“, ki ima že mnogo naročnikov, bi bilo prav, da se imena ponove in stranke pouče, da se ravna po geslu: Svoji k svojim. Zgornji Banat, to je lepo ime, porcije z vampi in ajmohtam so še vedno enake; le neki bolj protežni duh veje po hiši, kar se je izselil priljubljeni Francelj s svojo okroglo ženico na svojo posest. Gosposka zbornica. Hišna podlaga še vedno trdna, ključavnice drže pribito, da je ondotna kasa varna. Le drog pred hišo se žalostno ozira po prerano ponesrečeni tovarišici. Morilca pa peče vest, da ne zahaja več tako pogosto v hišo kakor prej. Čakaturen. Vse se tam prodaja: kruh, žemlje, tudi blago za ženske obleke in tobak za šnofat. Saj ga sosed Janez hodi šnofat vselej, kadar se mu zapre ventilacija. Ne kriči pa sedaj nič več, kakor prej: „Vse po deset — stvar se je podražila!“ Pa tudi nesrečen je ta naš Janez. Kakor hitro odpre zijalo, ga požene domač fant s smrekovko v kaplanijo. Doma se ga redko vidi, v gostilni pri Janšetu, tam ima sedaj „gliho.“ Ambrožev Francelj sedi tam z njegovimi baterijami in čaka na „verbšno“. Kaplan Janez prinese svoje zaslužene novice Koracmanovi mami, ki jima donaša v omaki kuhane in papricirane cvililce na

mizo, s katerima preganjata trdovratnega mačka ondotne vasi. V Dolnjem Banatu se gospodinja po starem buzarada. Gospodarstvo je še vedno v njenih rokah, dasiravno je včasih za to pokoro delala. No pa saj je to vse na katoliški podlagi, za sveta nebesa se pa vse pretrpi. Ta mali je menda takrat gospodar, kadar z mernikom po vino teče. Ošaben pa je in kunšten, da se ga ljudje zares ogibajo. Komaj prestopi kdo prag, precej stresa njemu prirojeno baharijo. Neki dober posestnik ga je zadnjič dobro oštel in mu povedal, kar mu je šlo, med drugimi tudi to, da v njegovi „pajzelj“ ne pride več. Ta mali je obljubil, da ga bo tožil. Skrajna opora je pri njemu tožba. S kaplanom Janezom Horvatom se vzameta, ker kadar govori, drug drugega ne razume. Horvat je Dolenjec iz Žužemberka, za to ga zna prav po dolenjsko cukati in se kaže ljudem takšnega, kakršnega bi se duhovnik ne smel. Po mleko, bolje po smetano pa ta mali še vedno hodi v mlekarno in zajeda s tem celo faro.

DNEVNE VESTI.

Klerikalna polemika. Ni baš prijeten posel prerekati se z glasilom „Meščanske zveze“ v Kranju. Če izvajanja „Gorenjčevih“ političnih dninarjev postaviš v pravo luč in izpodbiješ njih neosnovane napade, pospravijo lepo svojo blamažo v žep, v prihodnjem listu pa zopet pogrevajo stare neslanosti, nastopajo z novimi publicami, potvarjajo naša poročila in brizgajo izza varnega zavetja blato na neljube jim osebe. Po tem receptu se seveda tudi bavijo v velikonočnem „Gorenjcu“ z našo notico, v kateri smo na primeren način ožigosali izjavo „Meščanske zveze“ ob priliki dopolnilne deželnozbornske volitve in v kateri smo povdarjali, da meščani, ki odobravajo protizakonito pokmetenje mestnih mandatov, pljujejo v lastno skledo. „Gorenjec“ niti ne poskuša ovreči naših trditvev, marveč govori spet na dolgo in široko o preobratu v gorenjskih mestih. Pač pa je to pot povedal tudi nekaj novega: „Meščanska zveza“ v Kranju se veseli, da so volilci ob deželnozbornski dopolnilni volitvi s pretežno večino priznali krščanska načela in da je zmagala čista slovenska stranka. Skoda, da nam ni „Gorenjec“ še pojasnil, kako so prišla do zmage „krščanska načela“ pri volitvi, ki se je vršila v znamenju zakonolomstva, sleparije ter goljufige in zakaj je zmagala „čista slovenska stranka“, izvolivši poslancem moža, ki je bil že opetevano kandidat združenih ljubljanskih klerikalcev in nemškutarjev in ki se tudi to pot ni branil nemških glasov, kar priznava sam „Gorenjec“ od 7. t. m. No, odgovor na to vprašanje napravi si lahko vsakdo sam, ki ni slučajno član „Meščanske zveze“ v Kranju. Omenjamo vse to le mimogrede, da tudi naši bralci spoznajo, kakšno slamo si upa „Gorenjec“ pokladati svojim odjemalcem. Samoobsebi umevno, je „Gorenjec“ zagrešil v svojem „članku“ tudi nekaj osebnih napadov, ki so vedno dobrodošel pripomoček, kadar nedostaje argumentov. Na to polje mu ne sledimo in preidemo k zadevi, ki nam je potisnila pero v roke. Z ozirom na našo, zgoraj omenjeno notico, trdi „Gorenjec“, da zabavljamo kmetom, da kranjski liberalci te grde kmete, ki jim smrde, odganjajo iz Kranja itd. itd. In kaj je pisala „Sava“ v dotični notici? Kritikovala je izjavo „Meščanske zveze“ ob priliki izida nadomestne deželnozbornske volitve, češ, da ti „meščani“ odobrujejo, da se oropajo mesta zastopstva v deželnem zboru s pomočjo okoliških kmetov, ki slučajno plačujejo nekaj vinarjev davka v mestni občini in ki so že prej volili svojega poslanca. To in ničesar drugega nismo pisali, ne da bi sploh kaj žaljivega rekli o okoliških kmetih. Sedaj vam pa pride brezvesten pisec — pravi tip podivjanega klerikalnega žurnalista — pomoči pero prav globoko v gnojnico, maže laž za lažjo na potrpežljiv papir, zavija na perfiden način naša izvajanja in hujska, zvest svojim „krščanskim načelom“, kmeta zoper meščana, vse to pa seveda zgolj iz človekoljubnega namena, da bi svojemu bližnjemu odjedel košček kruha. Tak lopovski način političnega boja se mora studiti vsakemu dostojnemu človeku, je pa, žal, dandanes v navadi pri vseh tistih, ki iz koristolovstva drvé za klerikalnim teletom. In to smo hoteli pribiti.

Vincenc Marinko. Kdo je to, Vincenc Marinko? vprašaš gotovo cenjeni bralec in zlasti Ti, zvedava, dražestna bralka, ki doslej še nisi čula tega blagoglasnega imena. To ime je šlo včeraj v Kranju od ust do ust in mi vršimo le svojo čas-

nikarsko dolžnost, ako seznamimo tudi širše občinstvo z novo, interesantno osebo. Zadovoljimo naj predvsem žensko radovednost. Gospod Vincenc, ali lepše gospod Vinko je mlad mož kakih 30 let, prikupljive zunanosti, sloke postave, plavih las in še neoženjen. Luč sveta je zagledal tam doli nekje v vinorodni Dolenjski. Ker je vzgojen strogo po krščanski načelih, in se je posvetil politični vedi, mu je v današnjih časih sijajna bodočnost zasigurana. Skrbno se je pripravljaj za svoj poklic, kar bo pa že bolj zanimalo naše čitatelje. Ni se sicer podal v puščavo, ni se postil, ni jedel medu, ne koreninic, pa tudi ne kobilic, zato je pa temeljito preštudiral vso obsežno literaturo domačega katoliškega časopisja. Svoje bogato znanje je kmalu začel praktično vporabljal. Sprva je nastopal kot ponižna vijolica za „Gorenjčevim“ plotom, skrivajoč se sramežljivo za skromno črko M. Spopolnjeval se je od dne do dne, rastel je čedalje bolj, izvil je kranjskemu dekanu iz rok vodstvo stranke in v včerajšnjem „Gorenjcu“ se je kar s polnim imenom postavil v politično areno. Mi s posebnim veseljem notificiramo nastop te najnovejše svitile zvezde na političnem obzorju, kajti gospod Vinko nas je s svojim nastopom odvezal vseh ozirov na njegovo osebo. Gosp. Marinko je namreč, kar smo pozabili povedati, v prostih urah tudi profesor na kranjski gimnaziji. Šele v jeseni je bil imenovan na ta zavod. Preskočil je več prednikov, in čeprav ni bil kvalificiran za razpisano mesto, so ga vendarle poslali v Kranj. To pa baje zaradi fenomenalnih učnih uspehov, katere je dosegel kot ordinarij I. c razreda na II. drž. gimnaziji v Ljubljani. Njegovih učencev je prestopilo 24 v drugo šolo in od teh jih je padlo koncem prvega tečaja samo 16 in med temi 16 je bilo le prav malo njegovih lanskih odličnjakov. Nekvalificirani g. profesor se je v Kranju kmalu jel kvalificirati. Ne rečemo ravno za šolo, ki je zanj postranska stvar, pač pa za svoj poklic kot politik. Komaj se je nastanil v našem dobrem mestu, že je ugledna „Meščanska zveza“ spoznala njegove vrline, dvignila je najmlajšega „meščana“ na ščit in ga izvolila predsednikom. In sedaj je bil mož v svojem elementu. Počutil se je kakor žaba v vaški luži. Ragljaj je in ragljaj in kar je naragljaj, je vse zapisal. In pisal je o obrtniškem vprašanju, o kranjskem rotovžu, o okrajni bolniški ter pomožni blagajni, o mestnih tehtnicah, o prekupčevalcih, o volitvah i. t. d. Pisal je Vinko in pisal je Marinko, pisal je zjutraj, dopoldne, popoldne, popoldne, zvečer in ponoči, pisal je od zore do mraka, od mraka do dne in polnil predale svojega „Gorenjca“. Začutil je v sebi visoko zvanje, da mora uničiti kranjske liberalce. Z ognjem in uma svitlim mečem se je spravil nad to gadjo zalego, predvsem je pa vzel na piko poslanca in „štacunarja“ Pirca. Povsod mu je bil za petami, podil ga je iz kranjskega rotovža po trgu do okrajne bolniške blagajne, od tam v Škofjo Loko in spet nazaj v Kranj. Prikazal se je ubogemu poslancu v sanjah kot stekel pes s slinastim gobcem. Ker pa tudi to strašilo ni spravilo iz ravnotežja zaspanega in lenega poslanca, vzel je g. Vinko veliko bombo, nabasal jo je s slabo dišečo tvarino, opremil jo s svojo etiketo in vrgel jo je včeraj z vso silo kar na prvi strani „Gorenjca“ v Pirca. Učinek je bil grozovit. Pirc je bil na mestu ubit, mrtev, popolnoma mrtev in posamezni deli razmrcvarjenega trupla so se razleteli na vse strani. In sedaj, ko je Pirc justificiran, bo vsaj za nekaj časa nasičena krvoločnost krutega rablja. Morda se pomiri kri g. Vinkotu Marinkotu in morda bo polagoma začel razmišljati, da ni samo predsednik „Meščanske zveze“, ampak tudi — profesor na kranjski gimnaziji.

Okrajna bolniška blagajna v Kranju priobčila je v zadnji številki našega lista uradno pojasnilo, nanašajoče se na slučaj nekega Trpina, katerega je porabilo tukajšnje klerikalno glasilce „Gorenjec“ za napade na ta zavod. Kakor je razvidno iz včerajšnjega „Gorenjca“, je duševni oče teh napadov tukajšnji gimnazijski učitelj V. Marinko, ki se je povzpela na stališče nekakega državnega pravdnika, bruhajočega ogenj in žveplo na zavod, katerega člani nočejo izvoliti načelnštva, ki bi bil vseh kranjskemu farovžu. Iz omenjenega pojasnila je jasno razvidno, da se je načelnštvo neopravičeno napadalo in je to tudi potrdila nadzorstvena oblast. Toda gospod Marinko ni imel toliko čuta pravičnosti v sebi, da bi svoje neopravičene napade

tudi pripoznal. Po istem vzorcu presojeti je tudi napad v včerajšnjem „Gorenjcu“. Ne vemo, ako se bode načelnštvu še zdelo vredno na take napade odgovarjati. Naše stališče v tem ali podobnih slučajih je to, da se naj dotičnik, ki meni, da se mu je godila krivica, pritoži na razsodišče, kajti z napadi po časopisih se ničesar ne doseže. Gospod Marinko, ki polni prazne predale „Gorenjca“ z neopravičenimi napadi, naj rajše preštudira pravila okr. bolniške blagajne, da bo mogel dati ljudem, ki se k njemu zatekajo, pameten pouk. Tako bo dosegel več, kakor z odprtimi pismi, ki morejo vzbujati le smeh, in ki pričajo o neskončni domišljavosti predsednika „Meščanske zveze“.

Velikonočna procesija v Kranju se je vršila ob mnogobrojni udeležbi pobožnega občinstva pri najlepšem vremenu. Žal, da je celoten utis nenkrat pokvaril velik nered, ki je nastal med procesijo. Priporočati bi bilo, da se poskrbi prihodnjič sprevodnega aranžerja. Zato prav z veseljem pozdravljamo doslej sicer še ne potrjeno vest, da bo na Telovo prevzela rediteljstvo „Meščanska zveza“. Poveljeval ji bo vsekako dični predsednik gosp. profesor Vinko Marinko, sedeč na belem vrancu, v uniformi nekdanje kranjske nacionalne garde z obligatnimi belimi rokavicami in s pavovim peresom na primernem kraju.

Čarovnica pri jezeru. (Žaloigra v 4 dejanjih.) Dramatični odsek „Narodne čitalnice“ vpripori v soboto zvečer ob navadni uri žaloigro „Čarovnica pri jezeru“. Kratka vsebina je: Krčmarica ob Bohinjškem jezeru je lepa mladenka Jelica. Za seboj ima nesrečno življenje. Oče se je obesil, mati pa, svojemu možu nezvesta, jo sovraži in pretepa. Zato Jelica pobegne z doma v gozd, kjer jo najde samotar Prelesnik in jo nauči zdravilstva. Po smrti matere se vrne domov in zdravi ljudstvo, vendar se splošno ogiba ljudij in pohaja najrajše po samotnih krajih, vsled česar ljudstvo zasumi, da je čarovnica. Nekega viharnega večera pride k njej zali sin bogatega mlinarja na Savici prosit pomoči za smrtno bolno sestro. Jelica res odide k mlinarju, ostane tam nekaj časa in se zaljubi v Franceta, ta pa v njo. Ker se to ni dalo več skrivati ter ponosni Francetov oče in mati o tem zvesta, odide Jelica na svoj dom. Za njo pa pride France, in dolgo zatajevana ljubezen izbruhne. V tem ju pa preseneči stari Gornik, žali in zasmehuje Jelico, tako da ta odbije Franceta od sebe. France pa vsled nesreče pobegne z doma in se klati okrog ves obupan. Oče pride nad Jelico, naj pove, kje se France nahaja. Tu pride blaznik Martin, — ki je svoj čas tudi hodil za Jelico, kateremu je pa ta prerokovala smrt na vešalih, vsled česar je zblaznel — in pove, da je France na Komarči. Med tem, ko ljudstvo odide, ostane Martin pri Jelici, očitajoč ji svojo nesrečo. Nenadoma pa pride ves zmučen France. Jelica in njena zvesta služabnica Marijana se trudite okrog njega; znova se pojavij ljubezen. Kar se zopet vrne Gornik in ko to zapazi, zagrozi Jelici kot čarovnici z mukami, nakar se ona zopet odreče Francetu. Martin pa pravi ob sklepu III. dejanja: Že vem, s čem se bom maščeval.

V IV. dejanju gori mlin na Savici. France prileti, pove Jelici, da njo dolže, na je mlin zažgala, jo kljub ustavljanju odpelje seboj, da jo reši in ubije vojaka Matijo, ki hoče Jelico izročiti oblasti.

V premembni se pojavi Martin v samotnem planinskem kraju kot begun. Pregarja ga slaba vest, kajti on je mlin zažgal. Ko vidi Jelico in Franceta prihajati, se skrije in posluša njun pogovor. Jelica se Francetu izpove, da ni čarovnica, nakar plane Martin iz svojega skrivališča, rohneč nad njo, češ, kako mu je potem mogla prorokovati, da bo umrl na vešalih, če ji je prihodnost skrita. Jelica mu pa na to odvrne, da dobro ve, da je umoril nekega moža in mu je le vsled tega izjavila, kaka smrt ga čaka. Med tem nastopijo preganjalci, France hoče Jelico braniti, ona se pa zastrupi. Predno pa umrje, pove Martin razljučen množici, da je on požigalec in kot dokaz, da Jelica ni čarovnica, ker ne pozna prihodnosti, da je bilo torej njeno prorokovanje njemu nasproti neresnično, skoči v globok prepad. Jelica umre očiščena, France pa v obupu zapusti domovino, gre v vojsko in se ne vrne. Igra se je igrala z velikim uspehom na več odrih, tudi na ljubljanskem. Ker je zelo efektivna in vsebina lepa, pričakuje se obilne udeležbe.

V nedeljo se igra ponovi kot ljudska predstava ob običajnem času.

Občinski odbor ima v pondeljek, dne 31. marca 1913. ob 6. uri popoldne sejo s sledečim dnevnim redom: I. Citanje zapisnika zadnje seje z dne 11. febr. 1913., št. št. 265. II. Naznanila županstva. III. Poročilo finančnega odseka: a) o prošnji in dopisu c. kr. okr. glavarstva v Kranju radi podpore Elizabetni otroški bolnici; b) o dopisu obrtno nadaljevalne šole radi ureditve eventualnega primanjkljaja. IV. Poročilo stavbnega odseka: a) o prošnji Fran Suhadolnika radi regulacije pota ob njegovem vrtu. V. Poročilo policijskega odseka: a) o dopisu c. kr. okr. glavarstva v Kranju radi podelitve gostilničarske koncesije Mariji Soklič; b) o prošnjah: Karol Petriča, Fran Opeke, Gregor Umnika, Neže Blaznik, Anton Stareta za sprejem

v domovinsko zvezo. VI. Poročilo tržnega odseka o dopisu c. kr. okr. glavarstva v Kranju radi preložitve živinskega semnja v Kranjskigori. VII. Poročilo vodovodnega odseka: o dopisu c. kr. okr. glavarstva v Kranju radi vodne naprave Aleša Vovnika na potoku Čemšenik v Kokri. VIII. Računski zaključki mestne občine za l. 1912. IX. Računski zaključki gasilnega in reševalnega društva za leto 1912. X. Dopis gasilnega in reševalnega društva radi udeležitve pri procesijah. XI. Dopis c. kr. okr. šolskega sveta v Kranju radi vpeljave gospodinjanskega tečaja na deklški šoli. XII. Dopis gosp. dr. Val. Štepiharja radi obravnave pri upravnem sodišču proti Štefanu Lubeinschegu. XIII. Dopis zveze jugoslovanskih hranilnic radi pritožbe na upravno sodišče. XIV. Računski zaključki vodovodnega podjetja. XV. Poročilo ubožnega odseka: a) o prošnjah: Marije Killer, Janeza Ropret, Gregorja Salberger za zvišanje podpore; b) o izjavi Fran Lukeža radi oskrbovanja Ludmile Miklavčičeve; c) o dopisu magistrata na Dunaju radi Julijane Schelkó; d) o uspehu okrožnice radi odprave beračenja po mestu.

Šolske vesti. Naš slavni deželni odbor ne zamudi najmanjše prilike, da ne bi na očividni način pokazal svoje pristranosti. Svojim zastopnikom v kranjski okrajni šolski svet je imenoval dr. Janeza Hubada, okrožnega zdravnika v Škofji Loki in Janeza Brodarja, po domače Rotarja v Hrastju, namestnikom pa župnika Šinkovca v Škofji Loki in gostilničarja Janeza Kumra v Kranju. Zakaj pa je prezrl deželni odbor dosedanjega člana g. dr. Franceta Perneta, ki je v okrajnem šolskem svetu nekaj let deloval kot zastopnik deželnega odbora, nam je uganjka. Mož je za sedanje razmere v deželi najbrže prepošten in preveč odkritosrčen, drugače bi bila taka nehvaležnost pač izključena.

Zaročil se je gosp. dr. Leopold Ješe z gospico Marico Bergant-Kmetovo.

Dober plen. Dne 12. marca je bil v Radovljici semenj, katerega je izmed drugih posetil tudi neki uzmovič, ki je napravil izboren plen. Mesto da bi bil nakupil živine, je pred blagajno na postaji posestniku Ivanu Proseni iz Strahinja pri Kranju prerezal na telovniku žep ter iz njega ukradel denarnico, v kateri je bilo 8 bankovcev po 50 krona, eden za 100 K in eden za 20 K. Med postajama Radovljica in Lesce je pa v vlaklu prerezal žep 85-letnemu užitkarju Tomažu Zupanu iz Sela pri Zabreznici ter mu ukradel denarnico, v kateri je imel dva bankovca po 100 K, dva po 20 K in 8 zlatov po 10 K. Orožništvo je zamoglo konstatirati le toliko, da je osumljenec okoli 35 let star, je imel lepe brke, čedno sivo obleko in črn, trd, nizek klobuk. Odkod ga je veter prinesel, je popolnoma neznan.

Občinski lovi. Lov za občino Sv. Ana pri Trziču se bo oddal v najem za dobo od 1. julija 1913 do 30. junija 1918 potom javne dražbe dne 3. maja t. l. ob 10. uri dopoldne na uradnem dnevu v Trziču. Dražbeni in zakupni pogoji so na razpolago pri okrajnem glavarstvu v Kranju.

Avtomobilna zveza med Škofjo Loko in Žirni se je začela v torek dne 25. t. m. Avtomobil je lep in prostoren in je določen za osebni in tovorni promet. Od kolodvora Škofje Loke do Žiri stane voznja 3 krone. Za sedaj ima promet v rokah tvrdka avtomobilov — pozneje preide v režijo posebne družbe.

Živnostenska banka, podružnica v Trstu, oživotvorila je v Opatiji ekspozituro, ki prične poslovati dne 1. aprila t. l.

Učiteljske vesti. Stalna učiteljica Roza Pichler v Lipoglavu je na lastno prošnjo premeščena kot voditeljica na enorazredno ljudsko šolo v Retečah pri Škofji Loki. Službo nastopi 1. avgusta t. l.

Poljane. Tukaj se je pojavila čudna bolezen v glavi. Bolnik začuti hude bolečine v glavi, glava začne otekati in v nekaj urah nastane smrt. Dosedaj je umrla 7letna deklica v Delnicah tekoma enega dne in 27 let stara posestnica v Gorenji Ravni tekoma 5. ur. Govori se, da se je pojavila ta dozdej neznana bolezen tudi v sosednji občini Javorje.

Podbelica. 18. sušca smo imeli tukaj javno dražbo za zgradbo tukajšne enorazredne ljudske šole, katero je vodil sam gospod okrajni glavar iz Kranja. Dražbe so se udeležili 4 podjetniki, med temi Valentin Dežman iz Lancovega pri Radovljici, kateri je med vsemi stavil najugodnejšo ponudbo. Stroški za stavbo so bili proračunjeni na 23.159 K. Vsi podjetniki so zahtevali naplačilo, med temi Dežman najmanj, 15%, tako, da znaša najnižja ponudba 26.634 K. To zvišanje pa je opravičeno, ker leži naša vas visoko v hribih, ima slaba pota in je dovažanje stavbenega materiala zelo oteženo. Opeko bode treba izdelovati naravnost na licu mesta. Radi teh težkoč se je tudi sklenilo, da se letos prične s pripravami, drugo leto se spravi stavba pod streho, v jeseni leta 1915. pa mora podjetnik popolnoma dovršeno šolsko poslopje izročiti krajnemu šolskemu svetu.

Šolska stavba. Radi oddaje zgradbe nove dvorazredne ljudske šole v Mavčičah, se bo vršila torek 29. aprila 1913, ob 9. uri dopoldne v hiši načelnika krajnega šolskega sveta v Prašah št. 1, ustmena zmanjševalna dražba. Skupni stroški so

proračunjeni na 41.731 K 59 v. in sicer: 1. dniarska in zidarska dela 21.298 K 39 v. 2. kamnoseška dela 1233 K 29 v. 3. tesarska in krovška dela 6544 K 20 v. 4. mizarska dela 2720 K. 5. ključavničarska in kovaška dela 3928 K 8 v. 6. kleparška dela 578 K 56 v. 7. plesarska dela 505 K 4 v. 8. slikarska dela 701 K 52 v. 9. lončarska dela 1271 K 50 v. 10. izolacija 162 K. 11. strelvod 237 K. 12. notranja oprava 1890 K. Dela se bodo oddala ali skupno enemu ali pa posameznim podjetnikom in se bodo tedaj najprvo oddajala po dražbi prej omenjena posamezna dela, potem pa cela zgradba skupaj. Oferentom bo pred dražbo položiti vadij v znesku 5% proračunjenih svot za posamezna, odnosno za vsa skupna dela, in bo ta vadij po sprejetju ponudb popolniti na 10% izdražene svote. Kot vadij se sprejemajo razen gotovega denarja, avstrijski državni papirji, vložne knjižice hranilnic, osnovanih po hranilničnem pravilniku iz leta 1844. in rentne knjižice c. kr. poštne hranilnice. Stavbo graditi bo pričeti tekom leta 1913. tako pravčasno, da bo do jeseni pokrita, do konca meseca julija leta 1914. pa popolnoma dovršena. Načrti in stroškovnik ter stavbni pogoji so na vpogled pri krajnemu šolskemu svetu v Prašah št. 1. Krajni šolski svet ni vezan na najnižji ponudek, temveč pridržuje si pravico, delo kateremukoli oferentu oddati. Vrh tega ima c. kr. okrajni šolski svet v Kranju kot nadzorovalna oblast, pravico, odobriti ali odkloniti izid dražbe in slučajno odrediti novo dražbo.

Počitniška zveza. (Poziv slov. napredni javnosti). Že več let obstoja počitniška zveza, ki ima namen, preskrbeti v počitnicah potujočim dijakom brezplačna prenočišča. Ta naša akcija je za dijaštvo velikega pomena, kajti naše dijaštvo je revno in zaradi tega ne more potovati. Ako pa imamo po vseh važnih krajih brezplačna prenočišča, je potujočemu dijaku precej pomagano. Vsak slovenski dijak mora poznati svojo rodno zemljo in narod, ki prebiva na njej. Pa ne samo slovenske zemlje, temveč ves slovanski jug mora slovenski dijak prepotovati, kajti to je njegova širša domovina. Neobhodno je potrebno, da dijak pozna zemljo in narod, za katerega bo v poznejših letih delal. Zato smo letos sklenili, da dobimo mnogo brezplačnih prenočišč tudi po Hrvaškem, Istri, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini in po Srbiji. Brezplačna prenočišča si dajejo dijaki med seboj, kar pa ne zadostuje. Zato prosimo in pozivljamo slov. napredno javnost, da nam pri tem delu pomaga. Kdorkoli more, naj v počitnicah odstopi vsaj eno posteljo za potujoče dijake. Pred počitnicami bomo izdali seznam brezplačnih prenočišč. Dijak, ki bo imel to knjižico in pa legitimacijo počitniške zveze, ima pravico, do vseh v knjižici navedenih prenočišč, sme pa ostati na enem prenočišču samo eno noč. Vsak pa, ki enkrat odstopi brezplačno prenočišče, je potem vezan sprejeti od začetka julija do 15. septembra vsakega dijaka, ki se pri njem zglašuje z legitimacijo počitniške zveze. Slovenci! Uvažujte velik pomen počitniške zveze za dijaštvo in jo podpirajte! Pomislite, da tujec vedno bolj sili v naše kraje in da jih bo poznal kmalu bolje kot mi sami. Vsak, ki more, naj da brezplačno prenočišče in nam naj to javi vsaj do 1. aprila na naslov: Uredništvo „Preporoda“ (za počit. zvezo), Ljubljana. — Odbor počitniške zveze jugoslovanskega naprednega dijaštva.

Zadnje vesti.

Osvojitev Odrina.

Končne operacije proti Odrinu so trajale v celem 49 ur. Vjetih je bilo 51.000 mož, med temi 17 paš, 4 divizijski generali, 8 brigadnih generalov in 1220 častnikov. Med ujetniki se nahaja 64 nemških častnikov, 18 romunskih in 6 belgijskih. Bolgari so zaplenili 54.000 pušk, 620 topov in ogromne zaloge municije.

Vtisk v Carigradu.

Vest, da so se Turki umaknili pri Čataldži in da so zapustili vse težko osvojene pozicije ter retirirali v Hademkej, je napravila v Carigradu uničujoč vtisk. Ko se je temu pridružila še vest o padcu Odrina, se je nevolja izpremenila v obup. Ko je Mahmud Ševket sultanu sporočil nesrečo, se je ta krčevito zjokal. Razpoloženje v Carigradu je naravnost klaverno; v tem ko na eni strani upajo, da se vendar kmalu sklene mir, se boje, da pride tedaj tem gotoveje do notranjih nemirov.

Šikri paša.

Zadnji brezžični brzojav, ki ga je Šikri paša poslal iz Odrina, je bil datiran 25. t. m. in se je glasil: „Sovražnik je podvzel silovit naskok na mesto. Ne morem še vedeti, kako se konča. Ali če doseže sovražnik uspeh, dam vse utrdbe pogrtati v zrak. Ne bom se obotavljal, če bo treba razrušiti tudi vsa sveta mesta, da jih obvarujem profanacije. Zdaj uničim brzojavno napravo. Če zmaga sovražnik, ne pride v mesto, ampak na kup razvalin.“ Razstreljevanje skladišč, postaj, arzenala itd. kaže, da je imel Šikri paša res tak namen; če ga ni mogel izvršiti, je to pripisati le nepričakovano naglemu zmagovanju Bolgarov in Srbov.

„Garnizija z junakom na čelu, je poginila.“

Vlada je do zadnjega hipa zatajevala padec Odrina, tako da je bilo v mestu že mnogo privatnih poročil o katastrofi, pa še najmanje uradne vesti ne. Porta se je bala, da bi imelo potrjeno o padcu trdnjave kritične posledice; ali ko so se privatne vesti množile, se je najbrže zbala, da bi zatajevanje dejstva še bolj fatalno vplivalo. V četrtek ob 9. zvečer je torej oficijozna agentura izdala komunike, primerno prikrojeno potrebam porte. Ta uradni komunike se glasi:

„Vesti, ki smo jih dobili zadnje trenutke o slavnih dogodkih v Odrinu, napolnjujejo s tugo in radostjo vsa otomanska in moslemanska srca. Nesmrtni branitelj odrinske trdnjave Gazi Šikri paša je izrabil vsa sredstva, ki so v človeški moči za obrambo svetih tal domovine, a ko je videl, da se množe sovražnikove sile kakor čebele v čebelnjaku, je održal svojo vojaško besedo. Z zavestjo, da je do skrajnosti izpolnjeval svojo dolžnost, je izvršil svoj načrt; obračajoč se zadnjič do junaških brambovcov, domovine in do tovarišev, je ukazal splošen napad na oblegovalce. Garnizija z junakom na čelu je poginila pod razvalinami. Odrin je padel, toda narodna čast je rešena. Tako ima sovražnik za doščenje, po katerem m je tako dolgo hrepenel. Vojna zgodovina sveta in naše domovine vpiše z zlatimi črkami ime leva, ki je slavno žrtvoval svoje življenje za domovino.

V širšo javnost je prišlo potrjeno o padcu Odrina šele včeraj. Povsod je napravilo globok in bolesten vtisk.

Obnovite naročnino!

Društvene vesti.

Kupone „Tolstovrške slatine“ odjemlje, kakor znano, lastništvo (g. Andr. Oset, Tolsti vrh, pošta Guštanj, Koroško) od kupcev s prispevkom 20 h za vsak kupon družbi sv. Cirila in Metoda v korist. Mi smo Tolstovrško Slatino na tem mestu že večkrat priporočili in tudi nasvetovali naj prijatelji C. M. družbe pri trgovcih in gostilničarjih, kjer je ta slatina naprodaj, redno pridobe za C. M. družbo tisti 20 vinarški kupon, ki je in mora biti priložen vsakemu zaboju. Te kupone naj se pošilja C. M. družbi v Ljubljano. Nujno prosimo! Tyrcka Ivan Perdan je izročila teh kuponov zopet 20, kar ima za družbo vrednost 4 K. Hvala!

Razno.

Veliko poneverjenje so odkrili pri „Spar- u. Vorschussvereinu“ v Laškem trgu na Štajerskem, ki sega že več let nazaj. Vsota poneverjenega denarja znaša, kolikor je doslej znano, do 300.000 K in še več. Malverzacije je izvršil blagajnik in knjigovodja te posojilnice, nekdanji gostilničar in pek v Laškem trgu, Jožef Drolz. Pred leti pa je opustil svoj obrt, si kupil vilo in se kazal kot dobro situiranega moža, vsled česar so mu v „Spar- und Vorschussvereinu“ pustili precej proste roke. Šele ko je Drolz pred nekaterimi dnevi zginil, so začeli sumiti in odredili revizijo, čije rezultate je bil uničujoč. Posledica pa bo polom „Spar- und Vorschussvereina“ in gospodarski ruin zadružnikov, ki so po večini Nemci. Za Laški trg pomenjajo Drolzeve defraudacije pravi gospodarski polom.

Vihar v Bosni. O velikonočnih praznikih je vladal v celi Bosni, kakor tudi v Hercegovini, velikanski vihar, podoben orkanu, ki je napravil velikansko škodo, posebno v Ilidži pri Sarajevu. V več vaseh so vsled silnega vetra nastali požari,

40-6

Odda se takoj

stanovanje

katero obstoja iz 3 sob, kuhinjo in kletjo.

Naslov v upravnishtvu „Save“ v Kranju.

ki so se seveda hitro razširili. 20 poslopij je ogenj vpepelil. Vas Sokolas je skoro vsa pogorela. Okrog 100 družin je brez strehe.

Očeta umoril. V bližini Bjelostoka na Ruskem so našli te dni popolnoma razmesarjeno truplo milijonarja Godlevskega. Najprej se je menilo, da gre tukaj za roparski umor in rop. Kmalu pa se je dognalo, da je morilec milijonarja njegov lastni sin. Pri zaslišanju je nečloveški sin izpovedal, da je umoril svojega očeta iz jeze, ker mu ni hotel privoliti z ženitev z neko deklico, v katero se je mladi Godlevski na smrt zaljubil.

Strašen poizkus samomora. Berta Ritschelova, 30 letna šivilja v Opavi, se je hotela usmrtiti. Način, po katerem je poskusila zapustiti ta svet, je grozen. Polila je svojo obleko v deželno bolnišnico v Opavi. Stanje Ritschlove je brezupno in zdravniki dvomijo, da bi jo ohranili pri življenju, ker je zadobila po celem životu težke opekline. Ritschlova je mati šestletnega otroka. Kakor se je dognalo, je hotela izvršiti samomor vsled tega, ker jo je njen ljubimec pred kratkim zapustil in popolnoma pretrgal z Ritschlovo svoje znanje, katerega sad je bil tudi šestletni deček.

Veliko neurje v Ameriki.

Iz vseh krajev Združenih držav prihajajo poročila o strašnem neurju, ki je pokončalo mnogo ljudi in povzročilo ogromno materialno škodo. Na kanadski meji je zavlada silen mraz. Temperatura je nagloma padla na 17 stopinj pod ničlo. V Ohio in v Kentuky so divjali silni snežni viharji. V Covingtonu je treščilo v drž. jetnišnico in jo vžgalo. V Indiani so pokončane vse brzojavne zveze in je ubitih mnogo oseb. Mesto Indianapolis izgleda kakor po silnem potresu. V Missouri je divjal vihar s hitrostjo 75 milj na uro. Mesto Boksio v državi Arkanzas je razdejano. 4 osebe so bile ubite, petdeset pa je ranjenih. Guverner države Nebraska in župan mesta Omaha poročata, da je bilo samo v Omahi najmanj 200 oseb ubitih. Štirideset cest je popolnoma razrušenih. V rezidenčnem delu mesta je orkan odnesel 150 hiš, 250 hiš pa je deloma razrušenih. Porušeno je tudi kinematografsko gledališče, v katerem je bilo 30 oseb ubitih. Nadalje je orkan razdril 15 cerkev in 8 šol. V različnih delih mesta je izbruhnil požar. Gasilna dela so bila skoro nemogoča, ker so bile ceste polne razvalin. Pozneje je pomagal močan dež. Razni individui so začeli ropati. Tudi trije predkrajji mesta Omaha so popolnoma razrušeni. Telefonski urad, v katerem je bilo 175 telefonistinj, je bil deloma razrušen. Mnogo uradnic je ranjenih. Samostan sv. Srca je popolnoma razrušen. Otroško bolnico z vsemi stanovalci, med katerimi je bilo kakih sto otrok, je vihar odnesel. Polovica otrok je mrtvih. Mestna elektrarna je poškodovana. Med viharjem je bil velikanski naliv. Železniški most čez reko Missouri je razrušen. Število mrtvih v Omahi cenijo na najmanj 200, število poškodovanih na 700, brez strehe pa je dvatisoč oseb. V Čikagi je začel orkan razsajati v nedeljo o polnoči. V mestu so izbruhnili požari in je nad sto oseb ranjenih. Ker pa so skoro vse telefonične in brzojavne zveze deloma porušene, še ni škoda natančno znana. Zadnja poročila pravijo, da je bilo pri neurju v Omahi in drugih državah Zedinjenih držav usmrčenih pettisoč oseb. Tridesettisoč oseb je brez strehe. V Daytonu stoji voda na cestah štirinapol metra visoko. Mesto in okolica je štiri metre naokoli pod vodo. Dvesto do petsto oseb je utonilo. Neko šolo, v kateri so bili vsi razredi zasedeni, je voda odnesla. Utonilo je štiristo otrok. Tudi neko bolnišnico s 600 bolniki je baje voda odnesla. V mestu Jonngtown v državi Ohio je 26.000 oseb brez dela. V mnogih krajih je voda odnesla železniške mostove. V Delaware je voda odnesla 200 hiš. Na cestah mesta Peru v državi Indiana je voda visoka 20 čevljev. Mnogo ženskih in otroških trupel plava po vodi. Povsod so zlezle žene s svojimi otroci na strehe ter tam prebile noč. Zavlada je mraz. V Indianapolisu je voda narastla. Oni del mesta, kjer stanujejo bogatini, je pod vodo. V Peru se je predvčerajšnjim kar naenkrat pretrgal jez reke Wabash. Več sto oseb je potonilo. Prebivalci so zlezli na strehe, toda močni tok vode jim je onemogočil, da bi se rešili v čolne. Povodenj je blizu Piqua raztrgala jez. Pri tem je utonilo baje 450 oseb. Povodnji so razdrle promet na zahodnih železnicah, ki vodijo skozi Indiano in Ohio. Železniški uradniki pravijo, da položaj že dvajset let ni bil tako nevaren. Popolnoma nemogoče je povedati, kdaj bo promet zopet mogoč.

56-2

Sprejme se

Kuharico

ki je zmožna voditi samostojno malo gospodinjstvo.

Vpraša naj se pri upravnistvu „Save“.

Kolesa iz tovarne Styria

so najboljši in najtrpežnejši. To so dokazale izkušnje. Ta kolesa se dobe letos pri meni. Kdor torej želi dobro in trpežno kolo, naj se obrne name. Na zahtevo pošiljam tudi cenike in sprejemam tudi popravila. 47 12-4 Kupujem tudi

starine.

Pavel Bizjak star., Kranj št. 102.

Proda se iz proste roke ceno

hišica

44 5-5

z velikim sadnim in sočivnim vrtom, oddaljena samo kakih 20 korakov od cerkve in tričetr ure iz Kranja.

Opremljena je z vsemi potrebnimi mobilijami ter bi bila osobito pripravna za vsakega podjetnika ali penzionista. Hišica ima krasno lego pod Grintovcem. Pripravna bi bila tudi za letovišče.

Vprašanja na upravnistvo „Save“ v Kranju.

Nam diši kava vedno najbolje

kadar jo skuha mamica

s pravim : Franckom :

„Taka kava je duhteča, ima poln, močan okus in lepo, vabljivo barvo.“

sl em 117/24.505

Konkurenca vina!

Toči se najboljša vina!

52 5-2

Črni teran čez ulico . . . —64 v	Rmeni istrijan čez ulico
Stari dolenski cviček . . . —64 „	in v vinotoču . . . 80 v.
v vinotoču . . . —72 „	Refoško v steklenicah . 2 K 20 „

Prodajam vino na debelo po zelo znižanih cenah ter jamčim za pristanost.

Kdor dokaže nepristanost, dobi 1000 kron.

Franc Lukeš trgovec z vinom lastnega pridelka **Kranj**, št. 118

Staroznana tvrdka

M. PIRC

trgovina z manufakturnim blagom

v Kranju
tik župnijske cerkve

103

Priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega blaga za moške in ženske obleke,

za birmance in birmanke

ter opozarja na zalogo domačega platna in na izdelke

lastne barvarije.

Rudolf Rus urar v Kranju

poleg lekarne

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine

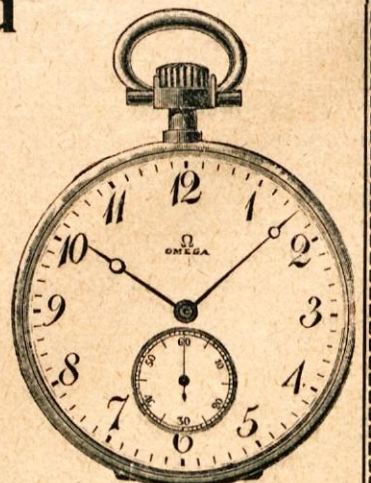
Priporoča se sl. občinstvu v nakup

pripravnih raznovrstnih

birmanskih daril.

Najnižje cene brez konkurence.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

12-11

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-13

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

6-13

Pozor!

Podpisani se najudaneje priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi v izdelovanje

vsakovrstnih čevljev

najnovejše oblike po meri. Naroči se lahko tudi pismeno, če se naznani številko dolgoti in širjave. Lahko se pa pošlje tudi že rabljen čevljev. Vsako v moji delavnici izdelano obuvalo se prilega, je elegantno in trpežno. V zalogi pa imam tudi že

izdelane čevlje.

Cene nizke in točna postrežba. Naročnikom se stara obuvala dobro in hitro popravijo.

Mnogo zahval. pisem na razpolago.

Ivan Potočnik
Glavni trg, Kranj.

3 13-13

**lepi mesečni
sobi se oddasta**

Zdravko Krajnc, Kranj

Garantirano višnjevo cveteča francoska lucerna predanice prosta plombirana.

Mauthnerjeva semena zelenjav in cvetic.

Veletrgovina **J. & A. Majdič, Kranj**

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalmatinski portlad cement **„Salona“** za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Domača črna detelja predanice prosta plomb.

Vsakovrstna travna semena, krmilna pesa, korenje, čista grahara, semenski oves domač in češki.

Najstarejša trgovina

**Ferd. Sajovic v Kranju
poprej C. Pleiweiss**

10 4-13

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovejšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

pomladansko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske; botrom pa obleke za birmance in birmanke.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-13

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

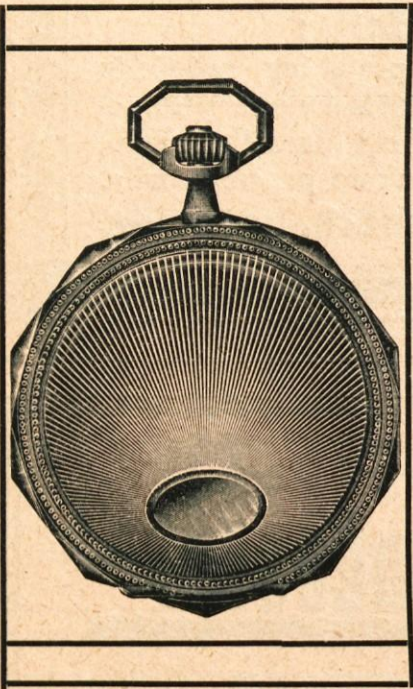
4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.

Tiskarna „SAVA“ v Kranju

se priporoča v izdelavo vseh tiskarskih del.

Ivan Levičnik
 urar in trgovec v Kranju.
 Velika zaloga
 Najcenejša prilika za nakup
birnanskih daril
 Cene brez konkurence.
 Postrežba
 solidna.
 9 52-13

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-13

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina

Rudolf Kokalj, Kranj

17-13

Priporočam svoja
 izvrstna, zjamčeno pristna
 dolenska, štajerska in istrijska
vina
 v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, vin v steklenicah in mineralnih voda.

Cenjene dame mesta Kranja in Gorenjske

opozarjam na velikansko izbiro
**damskih in dekliških
 slamnikov!**

Velezaloga

15-13

galanterijskega, norimberškega, modnega blaga in pletenin
A. Adamič :: Kranj

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže **Budjeviško pivo**
 ter pristna vina in dobro kuhinjo

4 52-13

18-13

Eternit

najboljše strešno kritje

prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
 davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
 davka.

7-13

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.